

महाराष्ट्र एज्युकेशन सोसायटीची
कनिष्ठ महाविद्यालये / उच्च माध्यमिक विद्यालये
पूर्व परीक्षा - (२०१८-२०१९)

इयत्ता : १२ वी, (कला व वाणिज्य) विषय : अर्थशास्त्र

गुण : ८०

दिनांक : १४-१-२०१९

वेळ : ९ ते १२

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) आवश्यक असेल तेथे आकृती काढावी.

प्र. १ अ) कंसातील योग्य पर्याय निवडून रिक्त स्थाने भरा.

५

१) सूक्ष्म अर्थशास्त्र हा शब्द या ग्रीक शब्दापासून निर्माण झाला आहे.

(Mikros / Makros / Micros / Macros)

२) उपभोगावर खर्च न केलेले उत्पन्न म्हणजे होय.

(तोटा / नफा / बचत / व्यवहार)

३) शिलकीच्या अंदाजपत्रकात खर्च हा असतो.

(उत्पन्नापेक्षा मोठा / उत्पन्नापेक्षा कमी / उत्पन्ना एवढा / उत्पन्नातून वजा)

४) जेव्हा मागणी संपूर्ण अलवचिक असते, मागणीची किंमत लवचिकता असते.

(जास्त / कमी / एक / शून्य)

५) मुदत बंद ठेवी असतात.

(बचत ठेवी / मुदत ठेवी / मागणी ठेवी / आवर्ती ठेवी)

ब) जोड्या लावा.

५

‘अ’ गट

‘ब’ गट

१) गिफेन वस्तू

अ) संख्यात्मक उपाययोजना

२) पुरवठ्यातील वृद्धी

ब) गुणात्मक उपाययोजना

३) उत्पादनाचे घटक

क) राष्ट्रीय उत्पन्नात समावेश नाही

४) निःशुल्क सेवा

ड) अप्रत्यक्ष मागणी

५) कर्जाचे नियंत्रित वाटप

इ) राष्ट्रीय उत्पन्नात समावेश

ई) पुरवठा वक्र उजवीकडे सरकतो.

फ) पुरवठा वक्र डावीकडे सरकतो

म) हलक्या वस्तू

- क) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा. ६
- १) नाशवंत वस्तूना असलेली मागणी लवचिक असते.
 - २) तंत्रज्ञानातील सुधारणेमुळे पुरवठ्यात वाढ होते.
 - ३) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा बाजारात वस्तूना जवळचा पर्याय नसतो.
 - ४) कागदी पैसा हा लाक्षणिक पैसा असतो.
 - ५) व्यापारी बँक ही नफा न मिळविणारी संघटना आहे.
 - ६) बँक दर हे देशातील मध्यवर्ती बँकेचे पतनियंत्रणाचे निवडक साधन आहे.
- प्र. २ अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा किंवा व्याख्या द्या. (कोणतेही तीन) ६
- १) विभाजित पद्धती
 - २) ज्ञान उपयोगिता
 - ३) छेदक लवचिक मागणी
 - ४) हस्तांतरित उत्पन्न
 - ५) प्रेरित उपभोग
 - ६) शिलकीचे अंदाजपत्रक
- ब) कारणे द्या किंवा खालील विधाने स्पष्ट करा. (कोणतेही तीन) ६
- १) जेव्हा किंमत वाढते तेव्हा पुरवठा विस्तारतो.
 - २) किंमत भेद हे मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा बाजारपेठेचे वैशिष्ट्य आहे.
 - ३) श्रमाचा साठा करता येत नाही.
 - ४) समग्र अर्थशास्त्राचा संबंध संपूर्ण अर्थव्यवस्थेशी येतो.
 - ५) मध्यवर्ती निरसन केंद्र रोखीचा व्यवहार कमी करते.
 - ६) सूक्ष्म अर्थशास्त्र आंशिक समतोलाचे विश्लेषण करते.
- प्र. ३ अ) फरक स्पष्ट करा. (कोणतेही तीन) ६
- १) कनिष्ठ वस्तू आणि उच्च वस्तू.
 - २) समग्र अर्थशास्त्र आणि सूक्ष्म अर्थशास्त्र.
 - ३) परिवर्तनीय कागदी चलन आणि अपरिवर्तनीय कागदी चलन.
 - ४) रोख राखीव निधी गुणोत्तर (CRR) आणि वैधानिक रोखता निधी गुणोत्तर (SLR).
 - ५) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन (GNP) आणि निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादन (NNP)
 - ६) सीमांत प्राप्ती आणि सीमांत खर्च

ब) खालील टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

६

- १) सूक्ष्म अर्थशास्त्राची ऐतिहासिक वाटचाल.
- २) मागणीची लवचिकता मोजण्याची गुणोत्तर पद्धती.
- ३) मक्तेदारीचे प्रकार
- ४) उद्योजकातील गुण

प्र. ४ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

१२

- १) सम-सीमांत उपयोगितेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- २) पूर्ण स्पर्धा बाजाराची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- ३) समग्र अर्थशास्त्राची व्याप्ती व अभ्यास विषय कोणते ?
- ४) ठेवीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- ५) अंदाजपत्रकाचे प्रमुख घटक स्पष्ट करा.
- ६) एकूण पुरवठ्याचे निर्धारक घटक कोणते ?

प्र. ५ खालील विधानाशी तुम्ही सहमत आहात की नाहीत ते सकारण स्पष्ट करा. (कोणतेही तीन) १२

- १) वस्तूच्या मागणीवर अनेक घटकांचा परिणाम होतो.
- २) व्यापारी बँक सर्वसामान्य सेवा देत नाहीत.
- ३) 'पत नियंत्रण' हे मध्यवर्ती बँकेचे कार्य आहे.
- ४) बाजार पुरवठा विविध घटकांवर अवलंबून असतो.
- ५) पैसा विविध कार्ये पार पाडते.
- ६) घटत्या सीमांत उपयोगितेच्या सिद्धांतास वास्तवात खरे अपवाद नाहीत.

प्र. ६ खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१६

- १) मागणीचा नियम स्पष्ट करून त्याचे अपवाद स्पष्ट करा.
- २) मागणीच्या लवचिकतेचे मोजमाप स्पष्ट करा.
- ३) राष्ट्रीय उत्पन्न मोजण्यातील अडचणी स्पष्ट करा.
- ४) एकूण मागणी आणि त्याचे निर्धारक घटक स्पष्ट करा.

